

УДК 351/354(075.8)

DOI 10.33244/2617-5932.3.2019.222-230

Г. Г. Старостенко,

д.е.н.,

Університет ДФС України,

e-mail: h_star@ukr.net,

ORCID ID 0000-0002-6245-4193

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ У СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

У статті досліджуються принципи та методи державного регулювання розвитку конкурентного середовища в умовах інтеграції у світову економіку.

Досліджено розвиток конкурентного середовища в умовах інтеграції у світову економіку. У зв'язку з активізацією процесів формування глобального економічного простору та глобального суспільства в цілому, що сприяють стиранню кордонів держав і регіонів у держави, виникають особливі функції. Вона повинна набувати нових рис, що адаптують її до реальностей XXI століття – нових економічних зв'язків, інтернаціоналізації торговельних, фінансових, соціальних взаємовідносин.

Ключові слова: конкурентне середовище, інтеграція, світова економіка, трансформація, економічне зростання.

А. Г. Старостенко. Теоретические аспекты развития конкурентной среды в условиях интеграции в мировую экономику

В статье рассматриваются принципы и методы государственного регулирования развития конкурентной среды в условиях интеграции в мировую экономику.

Исследовано развитие конкурентной среды в условиях интеграции в мировую экономику. В связи с активизацией процессов формирования глобального экономического пространства и глобального общества в целом, способствующие стиранию границ государств и регионов в государства, возникают особые функции. Она должна приобретать новые черты, которые адаптируют ее к реальностям XXI века – новых экономических связей, интернационализации торговых, финансовых, социальных взаимоотношений.

Ключевые слова: конкурентная среда, интеграция, мировая экономика, трансформация, экономический рост.

Формулювання цілей статті. Мета статті – науково-теоретичне обґрунтування щодо розвитку конкурентного середовища в умовах інтеграції в світову економіку.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі основні завдання:

- визначити сутність, умови, принципи та методи державного регулювання конкурентного середовища в умовах інтеграції у світову економіку;
- розглянути теоретичні засади конкурентного середовища в умовах інтеграції у світову економіку.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження проблем конкурентоспроможності та розробки напрямів її досягнення на сучасному етапі економічного розвитку України полягає в тому, що Україна активно взаємодіє зі світовою економікою. Необхідність виходу з економічної кризи та поступового покращення структури і відновлення обсягів вітчизняного виробництва одночасно висуває високі вимоги до якості продукції, спроможності виробництв і продуктів змагатися на ринку із зарубіжними аналогами. Стратегічною метою тут є зайняття українською економікою належних позицій у світовому розподілі праці відповідно до її високих технологічних можливостей, що, в свою чергу, стане потужною гарантією економічної безпеки держави.

Найважливіший фактор конкурентоспроможності – ефективність впливу держави на створення справедливого конкурентного середовища (шляхом активної демонополізації, заохочення масового формування і розвитку малих підприємств), не зазначаючи вже про якість управління (з позицій новаторства, забезпечення зростання прибутковості), залишається в Україні дійсно не реалізованим. Упускається час і можливості активізації економічного розвитку стимулюванням масового інноваційного та виробничого підприємництва, особливо в соціально значущих перспективних галузях і регіонах. Розповсюджена надмірна експлуатація природних ресурсів і продаж їх за мізерними цінами, прикриття монополістів митними бар'єрами не сприяє розвитку економіки, ринкового новаторства. Держава має підтримувати демократичний розвиток конкуренції дієвими економічними заходами (конкурсністю держзамовлень на товари і послуги та ін.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У цьому питанні зосереджені дослідження вчених В. Д. Бакуменка, В. М. Гейця, А. С. Гальчинського, О. І. Дація, М. Х. Корицького, А. Ф. Мельник, В. П. Семиноженка, М. Г. Чумаченка, А. А. Чухна

Позитивно оцінюючи наукові результати проведення дослідження, потрібно відмітити, що багато питань розвитку конкурентного середовища в умовах інтеграції у світову економіку все ще потребують теоретичного, методичного і практичного дослідження та вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національна конкурентоспроможність залежить від ряду факторів: сукупного економічного потенціалу, рівня управління, масштабів і результативності науково-дослідної та дослідно-конструкторської роботи, стану фінансового ринку і якості фінансових послуг, розвитку інфраструктури, кваліфікації виробничого персоналу, впливу держави на створення конкурентного середовища та деяких інших.

Розгляд економічного потенціалу країни через призму конкурентоспроможності фокусує увагу на проблемі місця країни в торговельних та інвестиційних зв'язках з іншими країнами. Найбільш суперечливим у цьому підході є питання, в якій мірі конкурентоспроможність дійсно є об'єктивно існуючою властивістю, а не об'єктом інтересу конкретних компаній і груп тиску, що прагнуть зчинити вплив на політику уряду. Крім того, якщо поняття конкурентоспроможності індивідуальних підприємств і галузей викликає суто технічні розходження, то поняття конкурентоспроможності країни в цілому пов'язане із серйозними концептуальними підходами.

Поняття конкурентоспроможності близьке до поняття ефективності: їх часто розглядають як синоніми, хоча перше, засновуючись на останньому, заключає в собі більш складні взаємозв'язки господарюючих суб'єктів – окремих фірм і корпорацій, галузевих об'єднань і національних комплексів.

У найширшому розумінні конкурентоспроможність означає можливість виграшу у змаганні. Стосовно економічної сфери конкурентоспроможність у найзагальнішому вигляді – володіння властивостями, які створюють переваги для суб'єкта економічного змагання. Ці властивості можуть належати до різних за природою видів продукції, підприємств і організацій, їх груп, які утворюють галузеві чи конгломератні об'єднання і комплекси, а також до окремих країн чи їхніх угруповань (регіональних, політичних, етнокультурних), які виступають як суб'єкти конкурентної боротьби. Область чи сферу, в якій ведеться економічне змагання, можна назвати конкурентним полем.

Таким чином, забезпечити розвиток конкурентного середовища та підвищення конкурентоспроможності можна лише за допомогою кардинальної зміни управління економічної системи як на рівні окремого підприємства або галузі, так і на рівні регіону та всього національного господарства.

Розвинену економічну систему, до якої потрібно прагнути Україні, відрізняє соціально справедлива система приватизації та конкуренції; розширення співучасті працівника в управлінні, його повноважень і самостійності; автономія ініціативних самоврядних колективів; доступність будь-якої інформації, передового перенавчання, взаємовигідного розподілу прибутків. Одне лише оволодіння власністю без комплексної трансформації виробничих відносин і мотивації праці не дає покращення економічних показників. Необхідною є глибока економічна перебудова, передова система управлінсько-організаційних заходів, масове створення високоефективних робочих місць, які радикально підвищують якість і продуктивність праці всієї робочої сили. Адже за існуючої якості управління та рівня знання ринку суб'єкти господарювання не мають змоги ефективно розв'язувати не лише перспективні, а й поточні економічні завдання. Забезпечення справжньої рівності в ресурсному забезпеченні становлення і розвитку кожного господарюючого суб'єкта, однакових для всіх ринкових умов, зумовлює підвищення конкурентоспроможності особистої праці та національної економіки в цілому.

Функціонування підприємств харчової промисловості та перероблення сільськогосподарських продуктів в Україні на сьогодні відбувається в умовах становлення і розвитку конкурентного середовища. Основними стримуючими факторами, які негативно впливають на розвиток підприємств галузі, є: загальний спад вітчизняного товарного виробництва, зростання цін, інфляція, низький рівень платоспроможності населення та ін.

Щодо регіонального аспекту, то найбільша кількість підприємств харчової промисловості зосереджена в м. Київ, Харківській та Львівській областях, серед яких у найбільшій кількості переважають акціонерні товариства.

Значне місце в становленні ринкових відносин у харчовій промисловості належить малому підприємництву, яке створює сприятливе середовище для розвитку конкуренції та усунення монополізму в здійсненні господарської діяльності, робить певний внесок у збільшення загальних обсягів виробництва, істотно впливає на структурну перебудову в економіці країни в цілому.

Мобільність, гнучкість, раціональна організаційна структура, здатність швидкого пристосування до змін споживчого попиту, оперативність освоєння випуску нової продукції малими партіями та невисокі експлуатаційні витрати – основні переваги малих підприємств галузі.

Розвиток малого підприємництва галузі здійснюється у несприятливому макро- та мікросередовищі. Є багато проблем, які необхідно вирішувати на різних рівнях. Аналіз

діяльності суб'єктів малого бізнесу свідчить про те, що значна кількість новостворених малих підприємств не може розпочати свою роботу через відсутність достатнього статутного капіталу, сировини та матеріалів, власних площ і обладнання, практичних навичок та підприємливості працівників у здійсненні бізнесу. Вони мають проблеми виробничого характеру, труднощі в реалізації продукції, формуванні відповідної клієнтури.

Таким чином, функціонування підприємств харчової промисловості різних форм власності і господарювання відбувається в умовах достатньо рівних можливостей внутрішнього та зовнішнього конкурентного середовища в галузі, що підтверджується неоднорідністю і значним різноманіттям фінансових показників щодо форм власності та регіональних особливостей. У подальшому поряд із стабілізацією і розвитком підприємств усіх форм власності у харчовій промисловості доцільно сприяти прискореному розвитку малих підприємств, основними напрямками подальшого розвитку яких у найближчій перспективі є: формування належної законодавчої бази, сприятливої для розвитку малого бізнесу; вдосконалення фінансово-кредитної підтримки; забезпечення матеріально-технічних та інноваційних умов розвитку малих підприємств; інформаційне та кадрове забезпечення бізнесу; стимулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого підприємництва.

Економічне зростання всього суспільства відбувається завдяки зростанню самостійності та масовості ефективного власника засобів виробництва за допомогою справедливого, рівноправного ринку, реальної підтримки зародження та розвитку творчого підприємництва. Не менш соціально важливим процесом є економічне розвивання власності, яка періодично концентрується, за допомогою поєднання механізмів вільного ринку і державного регулювання, які розвиваються державою. Численні власники, які ефективно контролюють економіку, спонукають підприємства до кращого управління професіоналами. У країнах з ринковою економікою створюються умови, коли розвиток підприємства не визначається однією людиною: відбувається знеособлення власників – інвесторів – і формування публічних корпорацій. Неefективність держави як власника і керуючого багатьох в чому пояснюється непрофесійністю втручань, відсутністю м'якого непрямого регулювання розвитку, твердості встановлення однакових для всіх правил діяльності.

Економічна система розвивається завдяки розширенню конкуренції, доступності товарів і послуг вільного ринку. Наявність конкуренції означає розвиток і рух уперед, її відсутність – неминучість застійних явищ у формі монополізації виробництва, інших видах. Споживач виграв від рівноправної конкуренції виробників, яка веде до розширення збуту і скорочення витрат, що сприяють зниженню цін. Тільки в боротьбі за споживача та найкраще використання ресурсів може бути досягнутий належний рівень забезпечення потреб з точки зору кількості, якості та рівня цін.

Основою соціально орієнтованої ринкової економіки є звільнені від зовнішнього втручання форми і способи господарської діяльності, що дозволяють повною мірою проявитися ініціативі та економічному рівноправ'ю. Чим більш демократичною є організація ринку, тим краще він відображає потреби населення та навколишнього середовища. Людина суспільства добробуту виявляється не засобом, а об'єктом і метою економічного розвитку. Розширення економічної демократії, освіченості, поінформованості нарощує більш особисті запити, пошук змістовних і розвинених форм життєдіяльності, корисної для суспільства. Посилюється прагнення працівника стати господарем власного життя і праці,

долучатися до рівнів і видів професіоналізму. Поворот до розвитку особистості працівника характеризує оновлення культури праці, відродження її соціальної значущості.

Достатня кількість і розвиток можливостей виробників з використанням кращого світового практичного і теоретичного досвіду посилює увагу до споживачів, від добробуту яких залежить зростання економіки. Економічний успіх сьогодні цілком зумовлений особливостями й тенденціями розвитку способів задоволення зростаючих запитів споживача.

Лише систематичне ініціативне дослідження ринку (його структури, вільних секторів, сезонних коливань та ін.), всебічне й оперативне вивчення споживачів (їх мотивацій, потреб, місцевих особливостей), кращих способів виробництва і споживання продукції (терміну, зручності її експлуатації, привабливості, упаковки та ін.) полегшує планомірне підвищення конкурентоспроможності. Сильні конкурентні позиції на світових ринках і зростаюча орієнтація на внутрішньорегіональний попит роблять економіку країни стійкою до зовнішніх циклічних явищ і криз.

Досить важливими є варіантність і конкурентність пропозиції товарів і послуг. Монополізація їхнього виробництва – це диктат виробника над споживачем. Якщо конкурентів немає, то немає і розвитку; якщо вони є слабкими, то припустимими є середні позиції; якщо ж конкуренти сильні, підприємству необхідно й самому підвищувати свій рівень розвитку, освоювати передовий виробничий досвід, враховувати переваги конкуруючих продуктів. Позбавлені спонукальних мотивів, конкуренції виробники й торговці стають байдужими до споживача.

Проектування із самого початку має базуватися на якості процесів, що становить таку вартість продукції і послуг, яку готовий оплачувати споживач. Завдяки ретельності та повноті вивчення всіх очікувань споживача формується конкурентоспроможна вартість, якість, своєчасність, інші характеристики нової продукції та послуг. Час стає важливішим у перевагах споживача, що не бажає чекати під час зростаючої багатоманітності вибору. Раннє врахування потреб споживачів до творчого процесу конкретизує його зміст і полегшує прискорення. Це передбачає потребу у перебудові ставлення до споживача і зв'язків з ним, у тому числі за такими напрямками:

- розширення споживчої бази (зближення з багатьма потенційними споживачами для орієнтації на весь спектр смаків і переваг, а не на окремих представників або партнерів);
- залучення споживачів на всьому етапі розробки продукту (для апробації ідей, мінімізації втрат на кінець створення товару);
- випробування продукції у споживачів (невдало сплановані та незабезпечені ресурсами випробування призводять до затримки багатьох проектів).

Незавидне 81 місце зі 137, яке займала Україна 2017 року на світовому ринку, зумовлене використанням вітчизняними виробниками основним чином лише конкурентних переваг, які пов'язані з наявністю природних ресурсів і основних фондів [5]. Ці переваги, як показує світова практика, недовговічні. Водночас набагато меншою мірою конкурентні переваги України засновуються на таких факторах, як робоча сила і передові технології.

Між тим передові країни світу, пройшовши через цю стадію, підтримують свою конкурентоспроможність на іншій основі – на базі інвестицій і нововведень. Розвиток конкуренції шляхом інвестицій передбачає готовність і здатність національних підприємств інвестувати кошти у сучасне ефективне обладнання та кращу технологію, у купівлю ліцензій та створення спільних підприємств. Фірми не тільки застосовують, але і всебічно покращують імпортовану техніку та технології (відомо, що світові лідери зазвичай не

продають техніку останнього покоління), що є вирішальною умовою досягнення більш високої стадії конкурентоспроможності. Пасивне інвестування у будівництво підприємств «під ключ» уже не вважається достатнім.

Усе багатоманіття конкурентних відносин, які виникають у сфері економіки, можна умовно поділити на три рівні: мікрорівень (конкретні види продукції, виробництва, підприємства); мезорівень (галузі, корпоративні об'єднання підприємств і фірм конгломератного типу); макрорівень (національні комплекси). Мікро- і мезорівень конкурентного поля можуть мати як національний, так і міжнародний масштаб.

Конкурентні характеристики і фактори, які їх визначають, умовно поділяються на мікрорівневі (які відбивають, власне, якість і ціни продукції); мезорівневі (які забезпечують стійке покращення показників ефективності використання наявних виробничих ресурсів галузей, види економічної діяльності) і макрорівневі (які втілюють загальний стан господарських систем, їхню збалансованість, інвестиційний клімат, податковий режим, тарифно-митну політику). Між усіма цими рівнями існує тісний взаємозв'язок: адже країна і галузева конкурентоспроможність в остаточному підсумку залежать від здатності конкретних виробників випускати конкурентоспроможні товари. Під конкурентоспроможністю товару розуміється комплекс споживчих, цінових і якісних характеристик, що визначають його успіх на внутрішньому і зовнішньому ринках. Конкурентоспроможність можна виявити порівняно з товарами-аналогами. Серед визначальних її різнопланових факторів першорядне значення мають витрати виробництва, продуктивність і інтенсивність праці, що впливають на ціну і якість виробів.

За іншого підходу конкурентоспроможність на мікрорівні – це співвідношення ціни і якості конкретних товарів, які виробляються окремими підприємствами і фірмами, або надаваних ними послуг. За допомогою відповідної оцінки можна встановити, якому з видів продукції (послуг) віддають перевагу споживачі.

Оцінка конкурентоспроможності на мікрорівні провадиться і за деякими іншими параметрами, пов'язаними з особливостями виробництва і споживання конкретного виду продукції. Тут беруться до уваги (крім співвідношення ціни і якості видів продукції, які порівнюються), зокрема, умови поставки (час, форма платежу, вид транспортування та ін.), а також наявність та ефективність обслуговування під час продажу товару і подальшого його використання.

На мікрорівні великого значення набуває кваліметричний аналіз – виявлення реального співвідношення якості товарів, які порівнюються. Враховуючи складність сучасних промислових виробів і динамізм науково-технічного прогресу, ця частина аналітичної роботи є найскладнішою. Інша проблема – виявлення стійких взаємозв'язків між затратами (ціною) різних товарів та їхньою якістю. У процесі її вирішення найчастіше використовуються параметричні методи дослідження, які дозволяють не тільки встановити ці зв'язки, але й кількісно їх визначити.

Оцінка мікроконкурентоспроможності може охоплювати як конкретні товари, так і товарні групи. Вона може вестися і в розрізі зіставлення затрат у зв'язку з використанням підприємствами і фірмами різних технологічних процесів під час виробництва товарів і послуг і доведення їх до споживачів.

Порівняно з країнами з розвинутою ринковою економікою суспільне виробництво в Україні більш матеріале-, трудо- й енергоємне. У такій ситуації важко розраховувати на цінову конкурентоспроможність промислової продукції на зовнішньому ринку.

Ринок є саморегульованою системою, тому на нього потрібно впливати непрямыми, економічними методами. Проте в ряді випадків використання адміністративних методів не тільки допустиме, але й необхідне. З одного боку, елементи адміністрування несуть у собі й певний економічний регулятор. Крім того, використовують правове регулювання. Це – діяльність держави щодо встановлення обов'язкових для виконання юридичних норм поведінки суб'єктів права, розробка та реалізація законів, що забезпечують норми функціонування підприємств усіх форм власності і ринкових структур (бірж, банків, акціонерних товариств), антимонопольне регулювання, захист прав покупців та інтересів суспільства, посередництво між підприємцями і найманими працівниками тощо. Необхідні нові адекватні ринковим умовам податкове законодавство, система законів із соціального захисту населення та ін. Існує потреба у правовому забезпеченні таких специфічних процесів перехідного періоду, як приватизація державної власності, підтримка малого і середнього бізнесу.

В основу правового регулювання покладено метод владних розпоряджень, який за своїм характером виражає інтереси держави. Державне розпорядження визначає умови дії правовідносин, права й обов'язки суб'єктів, заходи, що гарантують виконання вимог правової норми.

Вихідними елементами, що формують правове регулювання, є правові норми – правила, способи поведінки. Вони мають загальний характер, формальну визначеність та встановлюються й охороняються компетентними органами держави. Структура правової норми складається з трьох складових частин: гіпотеза, диспозиція, санкція. Гіпотеза – частина норми права, що визначає умови її дії, а саме обставини, за якими потрібно керуватися цією нормою, учасників відносин та основні умови. Диспозиція – частина норми права, що вказує, якою має бути поведінка суб'єктів відносин, зміст їхніх прав і обов'язків за обставин, описаних у гіпотезі. Санкція – частина норми права, яка передбачає заходи впливу, що можуть бути застосовані до осіб, які не додержуються розпоряджень правових норм.

Звідси правові методи державного регулювання економіки – це система законів та законодавчих актів, що регламентують діяльність суб'єктів господарювання.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Таким чином, глобалізаційні процеси, відкритість економік, з одного боку, об'єктивно обмежують дієвість держави, зменшуючи набір ефективних важелів економічної політики, а з іншого – підвищують відповідальність держави щодо реалізації порівняльних конкурентних переваг, притаманних національній економіці, з метою посідання нею належного місця у сучасному світовому поділі праці. Тобто йдеться про необхідність розширення та ускладнення регуляторних функцій держави. Важлива розробка політики, яка б забезпечувала оптимальне поєднання національних інтересів країни з вимогами та обмеженнями, які накладає економічна глобалізація.

Врахування виділених ключових та інших факторів у процесі розробки політики державного регулювання означає встановлення своєрідного балансу сил під час протистояння міждержавними органами влади та господарюючими структурами, вимагає відмови від політики як централізму, так і мінімізації ролі держави, а також переходу до її ефективно організованої діяльності.

З метою підвищення рівня конкурентоспроможності економіки України, в першу чергу, потрібно досягти економічної та політичної стабільності, знизити рівень корупції,

створити дієву судову владу, підвищити рівень довіри населення до державних та фінансових інститутів, а також сприяти підтримці й розвитку людського потенціалу. При цьому важливо також використовувати вже існуючі національні конкурентні переваги.

Перспективи подальших досліджень, на нашу думку, перебувають у глибшому аналізі розвитку конкурентного середовища в умовах інтеграції у світову економіку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державне управління : підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Расіна ; за ред. А. Ф. Мельник. – Київ : Знання, 2009. – 582 с. (Вища освіта XXI століття).
2. Мельник А. Ф. Європейська інтеграція і Україна: радикальні економічні реформи / А. Ф. Мельник // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2016. – 32 с.
3. Державне регулювання економіки : підруч. / І. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка, З. Залого; за ред. д-ра. екон. наук, проф., акад. АН вищої школи України І. Р. Михасюка ; Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. – вид. 2-ге, виправлене і доповнене. – Київ : Атіка, Ельга Н, 2000. – 592 с.
4. Органи державної влади в Україні: структура, функції та перспективи розвитку : навч. посіб. / кол. авт. : Н. Р. Нижник, С. Д. Дубченко, Н. Г. Плахотнюк та ін. ; за заг. ред. Н. Р. Нижник. – Київ : НІЧЛАВА, 2003. – 288 с.
5. Україна в глобальних рейтингах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.pravda.com.ua/cdn/graphics/ratings/>

REFERENCES

1. Meljnyk, A. F., Obolenskyj, O. Ju., Vasina, A. Ju. (2009). Derzhavne upravlinnja. – Kyiv : Znannja, (Vyshha osvita XXI stolittja).
2. Meljnyk, A. F. (2016). Jevropejsjka intehracija i Ukrajinu: radykaljni ekonomichni reformy. Visnyk Ternopiljskogho nacionalnogho ekonomichnogho universytetu.
3. Mykhasjuk, I., Meljnyk, A., Krupka, M., Zaloga, Z. (2000). Derzhavne rehuljuvannja ekonomiky. (vyd. 2-ghe, vypravlene i dopovnene). – Kyiv : Atika, Eljgha. – 592 p.
4. Nyzhnyk, N. R. (2003). Orghany derzhavnoji vlady v Ukrajinu: struktura, funkciji ta perspektyvy rozvytku. – Kyiv : NICHLAVA.
5. Ukraina v hlobalnykh reitynhakh. [Ukraine in Global Rankings]. – Retrieved from : <https://www.pravda.com.ua/cdn/graphics/ratings/>

H. H. Starostenko. Theoretical aspects of developing competitive environment in the conditions of integrating into the world economy

The objective of the article is to research the theoretical aspects of developing competition environment in the conditions of integrating into the world economy.

The major factor of competitiveness is efficiency of the state influence on creation of a just competition environment, not to mention the quality of management (from the point of view of innovation, providing profitability increase) and it obviously remains not to be realized in Ukraine. Time and possibilities of activating economic development are missed by stimulating mass innovative and productive enterprise, especially in socially meaningful, perspective industries and regions. Widespread excessive exploitation of natural resources and their

Старостенко Г. Г. Теоретичні аспекти розвитку конкурентного середовища в умовах інтеграції у світову економіку

selling at scanty prices, the protection of monopolists by the customs barriers obviously does not facilitate to develop economy and market innovation. The state must support democratic competition development by means of effective economic measures. The national competitiveness depends on a number of factors, such as: an aggregate economic potential, management level, scales and effectiveness of research and research-design work, the state of financial market and quality of financial services, infrastructure development, qualification of manufacturing staff, the state influence on creation of competitive environment, etc. Considering economic potential of the country in the light of competitiveness focuses attention on the problem of the country's place in commercial and investment ties with other countries. The contradictory question in this approach is whether the competitiveness is an objectively existent property, rather than an object of interest of concrete companies and groups of pressure, which aim to heave up influence on the government policy. A competition as an integral part of the production and exchange stages takes place in many forms which become more various with development of market relations.

Key words: *competitive environment, integration, world economy, transformation, economic growth.*

Стаття надійшла до редколегії 13 березня 2019 року